

МАТЕ МАТИШИЋ

ОТАЦ, КЋИ И ДУХ СВЕТИ

**САТИРИЧКО КАЗАЛИШТЕ КЕРЕМПУХ
ЗАГРЕБ (ХРВАТСКА)**

НЕДЕЉА, 1. ЈУН

MATE MATIŠIĆ

THE FATHER, THE DAUGHTER, AND THE HOLY SPIRIT

**SATIRICAL THEATRE KEREMPUH
ZAGREB (CROATIA)**

SUNDAY, 1ST JUNE

Фото: Марко Ерцеговић

Редитељ: ЈАНУШ КИЦА	Director: JANUŠ KICA
Драматургија: ДОРА ДЕЛБЈАНКО	Dramaturge: DORA DELBJANKO
Костимографија: ДОРИС КРИСТИЋ	Costume design: DORIS KRISTIĆ
Сценографија: ЛИБЕРТА МИШАН	Set design: LIBERTA MIŠAN
Ауторка музике: ТАМАРА ОБРОВАЦ	Music: TAMARA OBROVAC
Дизајн светла: АЛЕКСАНДАР ЧАВЛЕК, MARTIN МИШЧИН	Light design: ALEKSANDAR ČAVLEK and MARTIN MIŠČIN
Асистенткиња костимографкиње: ЂОРЂА ПЕЦОЛАТО	Costume design assistant: ĐORĐA PECOLATO
Асистенткиња сценографкиње: НИКА ВОЈВОДА	Set design assistant: NIKA VOJVODA

Улоге Cast

СИЈАМСКИ БЛИЗАНЦИ ПЛЕШУ САМБУ ИЛИ НЕВИНИ УМИРУ ПРВИ	SIAMESE TWINS DANCING SAMBA OR THE INNOCENT ARE THE FIRST TO DIE
Славко: ВЕДРАН МЛИКОТА	Slavko: VEDRAN MLIKOTA
Славица, његова супруга: БРАНКА ТРЛИН	Slavica, his wife: BRANKA TRLIN
Ана, њихова кћи: МИРЕЛА ВИДЕК ХРАЊЕЦ	Ana, their daughter: MIRELA VIDEK HRANJEC
Девојчица: АНИЦА КОНТИЋ	Girl: ANICA KONTIĆ
Девојчица 2: ТАМАРА КОВАЧЕВИЋ	Girl 2: TAMARA KOVAČEVIĆ
Свештеник: ДРАЖЕН ЧУЧЕК	Priest: DRAŽEN ČUČEK
ЖЕНЕ БЕЗ ЗУБА ИЛИТИ ПЛЕС МЕЛАНИЈЕ ТРАМП	WOMEN WITHOUT TEETH OR THE DANCE OF MELANIA TRUMP
Блаж: МАРКО МАКОВИЧИЋ	Blaž: MARKO MAKOVIČIĆ
Ана: ИНЕС БОЈАНИЋ	Ana: INES BOJANIĆ
Марко: ХРВОЈЕ КЕЧКЕШ	Marko: HRVOJE KEČKEŠ
Марија: ЛИНДА БЕГОЊА	Marija: LINDA BEGONJA
Ткз. Меланија Трамп: МИА БЕГОВИЋ	So-called Melania Trump: MIA BEGOVIĆ
Матеа: АНИЦА КОНТИЋ	Matea: ANICA KONTIĆ
Дуња: ТАМАРА КОВАЧЕВИЋ	Dunja: TAMARA KOVAČEVIĆ
Мате: ДРАЖЕН ЧУЧЕК	Mate: DRAŽEN ČUČEK
Мушкарац: ВИЛИМ МАТУЛА	Man: VILIM MATULA

Представа траје 3 сата и 15 минута с паузом The play is 3 hours and 15 minutes long

ПИСАЦ

МАТЕ МАТИШИЋ

(1965, Ричице код Имотског)

Књижевник, филмски сценариста и музичар. Иако је три пута добио Златну арену за најбољу филмску музику, најпознатији је као аутор позоришних комада и филмских сценарија, међу којима се истичу *Животи са сирцем*, *Маршал* и *Свећеникова дјеца*.

Драме: *Анђели Бабилона* (Хрватска свеучилишна наклада Загреб, 1996), *Бљесак златног зуба* (Хрватска свеучилишна наклада Загреб, 1996), *Синови умиру први*; *Легенда о светом Мухли* (Градско драмско казалиште „Гавела“ Загреб, 2005), *Посмртна тирилоја* (Хрватски центар ИТИ – UNESCO Загреб, 2006).

Сценарији за филмове: *Животи са сирцем* (1988), *Како мршви зајјевају* (1998), *Фине мршве дјевојке* (2002), *Није крај* (2008), *Свећеникова дјеца* (2013).

Музика за филм: *Како је почео рат на мом ошћу* (1996), *Маршал* (1999), *Та дивна сирћиска ноћ* (2004), *Свећеникова дјеца* (2013).

Јануш Кица (Вроцлав, 1957)

Пољски позоришни редитељ. Уписао је студије театрологије на Јагеленском универзитету у Кракову, где је дипломирао 1981. Током студија упознаје значајне пољске редитеље и глумце и фасцинира се савременим европским авангардним позориштем. У Келну, где је отишао након дипломирања, наставио је студије театрологије и историје уметности. Рад у позориштима започео је као асистент редитеља (Анжеја Вајде) и сценограф. Након периода у Вупертал театру, почео је да ради као редитељ са многим немачким позоришти-

ма те у Аустрији и Словенији (Драма СНГ Марибор, СНГ Драма Љубљана, СНГ Нова Горица, СЛГ Цеље, SSG Трст, Приморски летњи фестивал).

Сарађивао је са редитељима Петером Штајном и Анжејом Вајдом на Салцбуршком летњем фестивалу.

У иностранству је у континуитету режирао у Бечу и Загребу а често режира у градском позоришту у Мајнцу.

Добитник је Стеријине награде за представу у целини за представу *Скакавици*, 2006. године.

КРИТИКА

Точна дијагноза МАТЕ МАТИШИЋА: ОВАЈ НАРОД ДЈЕЦИ НЕ ЗНА ОСИГУРАТИ СРЕТНУ МЛАДОСТ

Улогом бранитеља с ПТСП-ом иза којег се крије страшна прича о силовању дјевојчице, која с ратом нема ништа, Ведран Мликота вратио се у глумачку лигу првака, у казалишту „Керемпук“ створивши једну од најбољих улога у својој каријери.

Мате Матишић пише све зрелије и све боље; његово драмско писмо постаје налик некој сложеној слагалици иза чије се прве слике откривају неслућене дубине приказа друштва у којем живимо. Приче му се љуште у слојевима, сваки сједећи болнији је од претходнога, али поред свега тога Матишић успијева насмијати публику. Све до оног кључног тренутка у којем им смијех завеже чвор у желуцу. Тако се најкраће може описати његова нова драма *Ошци, Кћи и Дух Свети*, коју је написао за „Керемпук“, а чију је производбу ово казалиште стратешки смјестило на Међународни дан жена, јер у средишту приче (или патње) су жене, штовише дјевојчице.

Као и у пријашњим дјелима, и ова је тросатна драма састављена од два дијела. Први *Сијамски близанци љешу самбу или Невини умиру први* почиње као театар апсурда. Кћи лијечница након дежурства долази у родитељски дом. Њезина мајка, глухонијема од рођења, сада чује и види, отац бранитељ с тешким ПТСП-ом има своју теорију о животној превари, али и љубавничкој вези своје супруге. А њој се пак мобителом, што позивима што порукама, јавља

Исус особно, и то у десетерцу каквим се пјевају ганге (?!). Публика, наравно, умире од смијеха. Но ту почиње пропиткивање гријеха, али аутор не исмијава своје јунаке. Не исмијава ни цркву нити јој се руга, чак ни ликом свећеника (одличан Дражен Чучек), који публику води кроз причу и нови кршћански театар у Хрвата. Сва забава замире у секунди када се разоткрије силовање дјевојчице. Чак и то аутор гура даље и поставља дилему: може ли рат бити исприка, ма колико килава била? У другом дијелу представе *Жене без зуба* или *Плес Меланије Трамп* смијеха нема ни у траговима. На сцени су два брачна пара завијена у црно јер су њихове кћери, тринаестогодишње дјевојчице, починиле самоубојство, а родитељи траже разлоге, траже кривца. Жене без зуба су мајке које си олакшавају муке душе тако да си ваде зубе, а супруга америчког председника овдје је врхунац теорије завјере коју прошири један од очева. Кроз ту се теорију опет разоткривају многе контроверзе данашњег свијета, можемо мирно рећи, и многе будалаштине у које вјерују дубоко трауматизирани и оштећени људи. Ова драма памтит ће се по начину на који је Матишић од својих женских јунакиња (живих и мртвих) створио жртве које су истовремено и суперхероине. Таква је чак и жена (Линда Бегоња, као и увијек зачудна у глумачкој прецизности) чије се дијете убило, а муж јој по Мирогоју броји мртву дјецу те бунца о феминизму дјевојчица и роботима који воде у нестанак свијета.

Бојана Радовић (*Večernji*, 11. март 2025)

ГОРКА, СЛАНА И КИСЕЛА ВЈЕРА У ЧУДА. ОТАЦ, КЋИ И ДУХ СВЕТИ НАЈБОЉА ЈЕ ПРЕДСТАВА „КЕРЕМПУХОВА“ РЕПЕРТОАРА ЗАДУГО

Казалиште Мате Матишића и редатеља Јануша Кице у Керемпуху отвара се говором Свећеника (Дражен Чучек) о потреби наручивања вјерског комада у који би црква, наравно, имала право изведбено интервенирати, примјерице ако поједини дијелови текста нису у складу с њезиним учењем. Једини аутор који се јавља на црквени натјечај с пуном извјесношћу цензуре је Мате Матишић. У наставку се под будним оком свећеника из првог реда гледалишта играју два узастопна комада. Прва драма актуалне Матишићеве казалишне дуологије *Отац, Кћи и Дух Свети* насловљена је *Невини умиру први*, а приповиједа о глухонијемој жени коју Исус назива телефоном и успут јој открива злочине њезина мужа (с врло мало интервенција свећеника, међу којима је најзабавније оспоравање прислушних микрофона у кућним распелима). Драма је написана као бурлескна комедија „Исуса на мобителу“ (мало глас, мало поруке), али текст је много дубљи од тога. Може се тумачити као коначна побуна глухонијеме жене против супруга бранитеља који је годинама третира као намјештај.

Горка чуда – Након паузе, игра се друга драма, *Жене без зуба*, заокупљена параноидним умом човјека којему се убила кћи те к томе увјереног у „Херодову завјеру“ или системско убијање дјечице, као и у затирање женске репродуктивне моћи те саме идеје женствености, што обухваћа и пасионирану мржњу према LGBTQ+ правима, вапаје над глобалним падом наталиитета и бројне теорије завјере усмјерене против идеје жене као мајке. У тој другој драми чак сусрећемо серијског убојицу који дјевојчице поносно наводи да закораче под котаче аутомобила на пјешачким пријелазима, такођер увјерен да „чисти“ свијет од вишка српског женског подмлатка. Дјеца су дакле на удару одраслих лишених не само савјести, него елементарне урачуњливости. У оба текста, фокус је на ликовима родитеља пред којима се отвара понор сазнања до које мјере доводе дјецу у свијет натопљен почињеним и потенцијалним злочинима. Готово четверосатна представа препуна је тјескобе, коју појачавају како хуморне, тако и трагичне дионице упризорене гротеске.

Нећу препричавати радњу ни прве ни друге драме. Радије бих похвалила „Керемпухов“ глумачки ансамбл, у овој представи изванредно фино угођен и храбар, што сматрам врлином Кицине режије. Дриму *Невини умиру први* центрира фантастичан емоционални спокој и слојевита унутарња обасјаност Бранке Трлин као Славице, жене којој Исус дојављује злочин њезина мужа према дјевојчици Ружи. Трлинова игра супругу која се усуђује први пут погледати у право лице свога мужа и она то чини без икакве патетике, као рањена животиња која проматра возача камиона који ју је ударио, али након тога устаје и дистанцира се од свих његових образложења, исприка, векементних сарказма. Трлинова је подједнако сјајна кад озарено проговара језиком Руже из Далматинске загоре, као и кад се мрко врати на загребачки језични стандард. У вјерском тумачењу комада, њезино чудо састоји се у томе да мирно и непоколебљиво вјерује горкој истини коју јој приопћава Исус. Показује се да није лагао (на сличан начин на који дух Хамлетова оца разоткрива разлоге и начин на који је убијен).

У секуларној интерпретацији, Славица (с испричицом вјере у руци) коначно скупља снагу да се дистанцира од човјека који је нимало не поштује. Дапаче, оженио ју је зато јер му је требала жена која пасивно шути и служи га. Ведран Мликота подједнако сјајно игра њезиног експлозивног супруга Славка, врло увјерљиво пркосећи идеји да би се једна жена могла било спријатељити с Исусом, било еманципирати. Као рак у лонцу чија се температура стално лагано подиже, он је на крају скупхан, иако се неколико пута чини као да би ипак могао искочити из властите (све топлије) јухе злочина. Ту је и Славичина и Славкова кћи Ана у изведби понешто тврде Миреле Видек Храњец, која завршним монологом поантира сам завршетак комплетне драме размишљањем о страшном чуду које јој је донијела најприје трудноћа, затим свијест о томе да носи болесно дијете. Из моје перспективе, овај епилог дјелује „налијељено“ на иначе брижно разрађен текст, тим више јер доноси нову дилему (абортирати или не болесно дијете). Сад већ чуда као таквих има превише, погађа их драмска инфлација и још добивају штих вјерског памфлета.

Друга драма, *Жене без зуба*, упознаје нас с Блажом (Марко Маковичић) и Аном (Инес Бојанић) којима се недавно убила

кћи, као и с родитељима који су претрпјели исти губитак у властитој обители: то су Марко (Хрвоје Кечкеш) и Марија (Линда Бегоња). Умјесто групе узајамне помоћи, улазимо у групу узајамне параноје, при чему Кечкеш игра најтежу улогу у читавој представи: човјека који вјерује да цијели свијет – удруженим снагама – убија женственост као такву, а посебно „истребљује“ дјевојчице и обесхрабрује жене од тога да имају дјецу. Свака част овом глумцу који је издржао притисак схизофрене роле која му је додијељена, играјући варијацију клечавца с молијеровском интелигенцијом елабориране опсесије. Изврсна је и Инес Бојанић као његова „прва приступница“ или јунакиња која такођер покушава наћи излаз из особне трагедије у било каквом надреалном сценарију глобалне пријетње кћерима. Као и Трлинова, Бојанић спретно мијења два гласовна регистра: један је жена без зуба (у овој си драми мајке које изгубе дјецу из очаја чупају зубе), док је други жена савршене дикције (у наративним скоковима кад приповиједа догађаје прије смрти дјетета).

Бојанићева је можда најдирљивији лик читавог упризорења, зато што покушава одиграти и кооперативност према другим родитељима који су изгубили дијете и тргнути мужа из жаловања које он заправо компензира љућом и порицањем кћерине смрти (олујно гњеван Маковичић), а да јој притом ни једно ни друго не успијева. Но нека блага добротивост стално еманира из њезине тужне кооперативности, од почетне сцене у којој

гули крумпир слушајући блуз (док јој комади поврћа падају у лонац на поду) до завршног призора у којем с муком приставаља стол и за мртву кћи, јер тако жели њезин муж. Такођер, изнимно тешка рола, потресно и мајсторски одиграна. И Линда Бегоња је за себе нашла особиту, глумачки одлично одиграну нишу супруге као „схрваног пса“, који ипак маше репом на сваки позив свог господара/мужа, а и спремна га је оборити властитим животом ако се укаже потреба. У овом се комаду појављује и лик Мушкарца у изведби Вилима Матуле, „љубазног психотика“ који се хвали својим убојствима дјевојчица, при чему је и та неподношљива рола бриљантно одиграна: манична срдачност поносног убојице слеђује крв. Вјеројатно је никада нећемо заборавити, као што никада не заборављамо прометне несреће којима смо свједочили. Као што жртву силовања, Ружу, у првој драми паралелно играју двије младе глумице, у другој их драми поново срећемо као кћери-самоубојице: то су Тамара Ковачевић и Аница Контић (потоња још увијек није на штокавском језичном стандарду, него на чудној мјешавини далматинских и славонских вокала). Обје су глумице сугестивне у ликовима које играју. У малој улози тобожње Меланије Трамп наступа и Миа Беговић, доносећи на позорницу трагизам кронично сексуално злостављане кћери (инцестуозно насиље) и нову бујицу сланих суза.

Кисела чуда – Матишић је у текст уписао бројне глумачке нумере које функционирају на сцени, али не могу довољно похвалити ненаметљиву, колико и луцидно узнемиравајућу атмосферску глуму Тамаре Обровац. Успјела је и сценографија Либерте Мишан, која је уску „Керемпухову“ позорницу растворила у дубину и ширину свијетлим дрвеним параванима и тиме створила велики празни простор, чији се зидови приближавају и удаљавају од ликова, допуштајући људској снази и експресивности да носи изведбу. Изнимну рафинираност око нијанси карактеризације показује и костимографија Дорис Кристић: од широког капута којим се грије и храбри Трлинова у својим сусретима с Кристом до Матулина талијански уског и блиставог одијела реализираног убојице. На овом бих мјесту истакла да оба Матишићева текста изазивају зазор публике, не само оне вјерске, него свеколике, али да су зато и писана: против политичке коректности, против друштвеног лицемјерја, против идеје да се о насиљу мора говорити искључиво с пијететом према жртвама. Матишић нам нуди „кисели лијек“ за лажну сла-

дуњавост друштва које је преплављено реториком људских права, али и дјецом која свакодневно страдају од вршњачког, обитељског и економског насиља. Отворено се спомиње и насиље матура, као и контекст окрутности самих школа.

Кицина режија осваја јер радикално стаје иза аутора. Појачава нелагоду, умјесто да је држи у хуморним узусима. Свака је глумачка рола цизелирана с великим респектом према глумцу, док цјелина представе оставља дојам сноморице из које се није могуће пробудити. Да, има ту пуно смијеха, али тежиште упризорења је изнимно мрачно. Рецимо, став аутора у првој драми да је самоубојство пропламсај „људскости“ злочинца или чак његов облик успјешног или учинковитог покајања, мени је етички неприхватљив. Исто тако, вриједносна оријентација која се провлачи читавом другом драмом (забашурена у говору параноика), о томе да тобоже постоји нека „чиста и света женственост“, везана искључиво за постизање идеала мајчинства, фактички је оспорена откад имамо било какве споменике људске културе, посебно књижевности.

(...) Драматургиња Дора Делбјанко није доводила у питање Матишићеве предлошке, а како текстови нису објављени, не знам ни колико је у њих интервенирала. Свакако је било мјеста за сажамање. Овако смо добили представу која почиње у осам и с паузом завршава око поноћи, гледа се напетом и има генијалних дијалогичких, али у другом дијелу има пуно плитке агитације и прволопташких сатиричних варијација, што се могло избјећи. У цјелини, то је вјеројатно најбоља представа „Керемпухова“ репертоара задуго, јер

је обликују и изинимно квалитетни Матишићеви драмски текстови и зналачка глума и паметна Кицина режија. Што се тиче осјећаја с којим као гледалац напуштам казалиште, он је изразито потиштен. *Ошац, Кћи и Дух Свети* много су ми више дјеловали као људска врста и дух кети, точније као урон у дубоке струје огорчености, него као катарзичан сусрет било с комедијом, било с трагедијом. Можда је томе тако јер је Матишић прво име домаће гротеске, а гротеска свјесно не расплиће тјескобни чвор.

Наташа Говедић (*Novi list*)

Ово удара у срце и трбух, а исплати се погледати и само због маестралног Мликоте

„Керемпук“ јест казалиште смијеха и ако га која режија не побуђује, тешко ће представа дуље живјети. Овдје се смијех чује у публици свако мало, премда се заправо не догађа ништа што би, рецимо тако, смјело бити смијешно. Смијех је последица тренутачног импулса, иза којег се крије неизречено у радњи, ништа угодно, а што публика слуги.

Ошац, Кћи и Дух Свети јест дуологија коју је Мате Матишић написао управо за „Керемпук“, а режија Јануша Кице јест оживјела текст управо тако да привлачи својом неизреченом страном. Представа траје дуље од три сата и још станка тако да не нуди никакав опрост ако што крене укриво. Штогод је само малко напухано, неће издржати до краја. Ликове у првом дијелу, који носи поднаслов *Сијамски близанци љешу самбу или Невини умиру први* предводи католички свећеник, један пиранделовски лик, игра га Дражен Чучек, који најављује игру, па чак и цензуру у неким ситуацијама, а цијело збивање јест означено као моралитет. Протагонист јест већ остарјели ратни ветеран, духовита појава, а игра га изванредно Ведран Мликота. Тај његов Славко јест симпатичан лик, испочетка врло драг, но с временом осјетиш да није нимало лако бити у његовој кожи. Његове трауме нису последица рата, како сам жели себе и друге увјерити. Он је, укратко, злочинац који никад неће бити кажњен. Није убојица, али је силоватељ, давно је починио злочин и сад га стићу године и дисоцијација личности. Он није један, има сустанара у глави, којег тек повремено спомиње. Никад нисам гледао Ведрана Мликоту у оволико сложеној улози и мислим да му је ова улога Славка најбоља у каријери, а гледам га ево у теа-

тру дуље од тридесет година. Само због њега се исплати доћи на представу. Игра тај унутарњи расцјеп као посве нормално стање, а повремена мржња коју вербализира и није него изговор за бијег. Он је паметан, добар човјек који је ето сам себе уништио, опет с разлогом. Оиграо је и најтеже: публика га и даље воли премда је дознала да је послје рата силовао дјевојчицу која се потом убила. Радња јест посве иначе фантастична. Догађају се чуда. Његова супруга Славица, коју изврсно игра Бранка Трлин, тридесет је година била глухонијема, сад одједном проговара, а размјењује и поруке са самим Исусом. Славко се пак у неком моменту баци с балкона, с тридесет метара на тло, и ништа му није. Оштетио је асфалт, а не главу. И тако, не објашњавају се та чуда и заправо је сам бог католички, троједини, сила на сцени. Контрапункт брачном пару који обитава на граници стварног и немогућег даје њихова кћи Ана, лијечница, која у повишеном тону забринуте младе жене крије страх од губитка родитеља. Нема јој помоћи. Још се јавља лик дјевојчице које више нема, коју игра Аница Контић, и њезина двојница, коју игра Тамара Ковачевић. Сцена је празна коцка омеђена бијелим зидовима, рад Либерте Мишан, с три улаза односно излаза који претпостављају и догађаје иза сцене те је посриједи једна, рекао бих, чиста режија глуме и простора као јединих важних. Цијели мизансцен јест исто подређен управо глумцима а не радњи, да тако кажем. Лијепо су и учинковити костими Дорис Кристић, још једне сталне Кицине сараднице, с којом је изнио низ антологијских представа, каква је зацијело и ова. Још глзба Тамаре Обровац, која радњу преводи с ове или оне стране могућег или реалног. Режијски је граница између сна и јаве, лудила и истине, ликова и живота тобоже ненамјерно замагљена, да не кажем ето измишљена. Грижња савјести као погонско гориво које се не може потрошити. Други дио, који је Матишић означио као мистериј, поднасловљен *Жене без зуба или Плес Меланије Трами* јест и мимо чуда могућа прича, толико мучна да ју је неугодно препричавати. Сусрет два пара којима су се убиле кћери тинејџерке. Ту нема одмака и нема прилике за глумачку суздржаност. Овдје је патња помутила мозак и сад ту помућеност пратимо и као становити болест друштва. Највише привлачи лик Марка, којег у сваком детаљу дојмљиво игра Хрвоје Кечкеш. Њега је грижња савјести одвела у параноју и он своју бол не може утопити него у свјетској завјери. Тежину боли која се не може одагнати изванредно, испр-

ва без ријечи, даје Линда Бегоња као Марија, а њезину „близанку“, која си од муке такођер чупа зубе, исто тако снажно игра Инес Бојанић. Њежног супруга Блажа, професора, нервозног и наоко рационалног, исто одлично игра Марко Маковичић. И овдје се јавља Дражен Чучек, у позицији пиранделовској опет, самог пи-сца Мате (чест Матишићев поступак), а још су ту двије живе улоге помућених људи. Миа Беговић је Такозвана Меланија Трамп, а Вилим Матула психотични зао намјерник. Први дио јест дакле ан-тологијски а други јест рекао бих стандардно добар, какве већ јесу Матишићеве драме у режији бољих редатеља. Тај први дио могао би се играти као самостална представа и мислим да је то управо посебан изазов. Било како било, кад све збројимо, „Керемпух“ је изнио представу која удара у срце и трбух, збуњује, привлачи и вјерујем да ће дуго живјети, глумачки понуђена и погоњена осјећајем времена, сувремености. Значи, на чудан је начин лака за гледање, колико год тешка и дуга била јер носи у себи ту једну, рекао бих, управо дрску изравност и незаустављиви тијек, рекао бих, присилних мисли којих се и ликови, а с временом и публика, покушавају лишити. Она прелази границу и више се не враћа на овај свијет тек као представа.

Томислав Чадеж (*jutarnji.hr*, 10. март 2025)

WRITER

MATE MATIŠIĆ (1965, RIČICE)

Mate Matišić is a Croatian writer, film screenwriter, and musician. Although he has won the Golden Arena three times for best film music, he is best known as the author of theatrical plays and film scripts.

Plays: *Angels of Babylon* (1996), *The Gleam of a Golden Tooth* (1996), *Sons Die First; Legend of St. Muhly* (2005), and *The Posthumous Trilogy* (2006).

Film scripts: *My Uncle's Legacy* (1988), *When the Dead Start Singing* (1998), *Fine Dead Girls* (2002), *Will Not End Here* (2008), and *The Priest's Children* (2013).

Film scores: *How the War Started on My Island* (1996), *Marshal Tito's Spirit* (2000), *A Wonderful Night in Split* (2004), and *The Priest's Children* (2013).

DIRECTOR

JANUSZ KICA (WROCLAW, 1957)

Polish theater director. He enrolled in theater studies at the Jagiellonian University in Kraków, where he graduated in 1981. During his studies, he became acquainted with prominent Polish directors and actors and developed a fascination with contemporary European avant-garde theater. After graduation, he moved to Cologne, where he continued his studies in theater and art history. Kica began his career in the theater world as an assistant director (to Andrzej Wajda) and as a set designer. After a period at the Wuppertal Theater, he started working as a director for numerous theaters across Germany, Austria, and Slovenia (including the Slovenian National Theatre Maribor Drama, the Slovenian National Theatre Drama Ljubljana, the Slovenian National Theatre Nova Gorica, the Celje City Theatre, the Slovene Civic Theatre in Trieste, and the Primorska Summer Festival).

He collaborated with directors Peter Stein and Andrzej Wajda at the Salzburg Festival.

Kica has consistently directed productions abroad, notably in Vienna and Zagreb, and frequently directs at the City Theater in Mainz.

He was awarded the Sterija Award for Best Production for the play *Grasshoppers* in 2006.

REVIEWS

MATE MATIŠIĆ'S PRECISE DIAGNOSIS: THIS NATION CANNOT ENSURE A HAPPY YOUTH FOR ITS CHILDREN

Through the role of a veteran with PTSD, hiding a horrific story of a girl's rape – one unrelated to the war – Vedran Mlikota has returned to the league of acting champions, creating one of the best performances of his career at the Kerempuh Theater.

Mate Matišić is writing with increasing maturity and skill; his dramatic prose resembles an intricate puzzle, where behind the initial image, unforeseen depths of the society we live in are revealed. His stories peel away in layers, each more painful than the last, yet despite all this,

Matišić still manages to make the audience laugh, until that crucial moment when laughter turns into a knot in the stomach. This is perhaps the briefest way to describe his new play *The Father, the Daughter, and the Holy Spirit*, written for Kerempuh, with its premiere strategically staged on International Women's Day, since at the heart of the story (or rather the suffering) are women, even more specifically, young girls.

As in his previous works, this three-hour drama is divided into two parts. The first, *Siamese Twins Dance Samba or The Innocent Are the First to Die*, begins as a theater of the absurd. A daughter, a doctor, returns to her parents' home after a shift. Her mother, deaf and mute from birth, can now hear and see; her father, a veteran suffering from severe PTSD, has his theories about life's betrayals and his wife's alleged affair. Meanwhile, the mother is contacted via her mobile phone – through calls and messages – by Jesus himself, speaking in ten-syllable verses reminiscent of traditional ganga songs (!). Naturally, the audience is in stitches. Yet, underneath the humor, guilt and sin are scrutinized – but Matišić never mocks his characters. Nor does he ridicule the Church, not even the priest character (portrayed excellently by Dražen Čuček), who guides the audience through the story and introduces a new Christian theater tradition in Croatia. All the laughter halts in an instant when the rape of the young girl is revealed. Even then, Matišić pushes further, posing the uncomfortable question: can war ever serve as an excuse, however feeble? In the second part of the play, *Women Without Teeth or the Dance of Melania Trump*, there is no trace of laughter. On stage are two married couples, wrapped in mourning black, because their thirteen-year-old daughters have committed suicide, and the parents are desperately seeking reasons, looking for someone to blame. The “women without teeth” are mothers who ease their soul's pain by extracting their teeth, while the American president's wife becomes the peak of a conspiracy theory spun by one of the fathers. Through this conspiracy, many of today's global controversies are unveiled – and, we could calmly say, many absurdities believed by deeply traumatized and damaged people. This drama will be remembered especially for the way Matišić turned his female characters – both the living and the dead – into victims who simultaneously emerge as superheroes. Even the mother (played by Linda Begonja, once again astonishing in her acting precision), whose child committed suicide, while her husband wanders around Mirogoj cemetery counting dead children and raving about a femicide of girls and robots leading the world into extinction, is portrayed with a tragic, heroic grace.

Bojana Radović (*Večernji list*, March 11th 2025)

THIS STRIKES AT THE HEART AND GUT, AND IT IS WORTH SEEING IF ONLY FOR MLIKOTA'S MASTERFUL PERFORMANCE.

Kerempuh is a theater of laughter, and if a production does not stimulate that, it is hard for the play to survive for long. Here, laughter erupts from the audience now and then, even though nothing happening on stage should, strictly speaking, be considered funny. The laughter results from a spontaneous impulse, behind which lies the unspoken within the action, nothing pleasant, something the audience senses.

The Father, the Daughter, and the Holy Spirit is a duology written by Mate Matišić specifically for Kerempuh, and Janusz Kica's direction brings the text to life in a way that draws the audience precisely through its unspoken dimensions. The play lasts over three hours, including an intermission, offering no forgiveness if anything goes wrong. Anything slightly inflated will not endure until the end. The characters in the first part, subtitled *Siamese Twins Dance Samba, or the Innocent Are the First to Die*, are led by a Catholic priest – a Pirandellian character – played by Dražen Čuček, who announces the play and even mentions censorship in certain scenes. The entire event is marked as a morality play. The protagonist is an aging war veteran, a witty figure played brilliantly by Vedran Mlikota. His character, Slavko, is initially very likable, but as time passes, you realize it is not easy being in his skin. His traumas are not war-related, as he tries to convince himself and others. In short, he is a criminal who will never be punished – not a murderer, but a rapist who committed a crime long ago and is now crushed by the passing years and dissociative identity disorder. He is not alone; he has a roommate inside his head, whom he occasionally mentions. I have never seen Vedran Mlikota in such a complex role, and I believe this role of Slavko is the best of his career – and I have been watching him in the theater for over thirty years. It is worth attending the play just for him. He portrays the internal split as a completely normal state, and the occasional hatred he verbalizes is nothing but an excuse to flee. He is a smart, good man who ultimately destroyed himself for a reason. He even manages the hardest part: the audience continues to sympathize with him even after learning that he raped a little girl after the war, who later took her own life. The plot is otherwise entirely fantastic. Miracles happen. His wife, Slavica, played excellently by Branka Trlin, was mute and deaf for thirty years, but suddenly begins to speak and even exchanges messages with Jesus himself. Slavko, at one point, jumps off a balcony – thirty me-

ters down – and survives without injury, damaging only the asphalt, not his head. These miracles are not explained – the Catholic Triune God is simply a force present on stage. A counterpoint to the married couple, who live on the border of reality and the impossible, is their daughter Ana, a doctor who, in an elevated tone typical of a concerned young woman, hides her fear of losing her parents. She is beyond help. There is also the appearance of the little girl who no longer exists, played by Anica Kontić, and her double, played by Tamara Kovačević. The stage is a bare cube enclosed by white walls, designed by Libreta Mišan, with three entrances and exits suggesting off-stage events—a pure direction of acting and space as the only essentials. The entire mise-en-scène is subordinated to the actors rather than the action, so to speak. The costumes by Doris Kristić, a long-time Kica collaborator, are beautiful and effective—together they have delivered numerous iconic productions, and this is certainly among them. Music by Tamara Obrovac further translates the action between the possible and the real. Kica's direction blurs – almost invents – the boundary between dream and reality, madness and truth, characters and life. Guilt is an inexhaustible driving fuel. The second part, which Matišić labels a mystery with the subtitle *Women Without Teeth or the Dance of Melania Trump*, is, beyond the miracles, a painfully possible story—so harrowing that it is uncomfortable even to retell. Two couples meet, both having lost teenage daughters to suicide. Here, there is no distance and no room for restrained acting. The suffering has clouded their minds, and we witness this confusion as a social

illness. The most gripping character is Marko, played impressively by Hrvoje Kečkeš, down to the finest detail. His guilt has driven him into paranoia, and he can only drown his pain in conspiracy theories. The immense, inescapable pain is portrayed extraordinarily, initially without words, by Linda Begonja as Marija, while her "twin," who tears out her teeth from anguish, is played equally strongly by Ines Bojanić. Blaž, the gentle husband, a professor, nervous and seemingly rational, is portrayed excellently by Marko Makovičić. Again, Dražen Čuček appears, in a Pirandellian position, as the writer Mate himself (a frequent Matišić device). Two more roles portray the madness: Mia Begović as the so-called Melania Trump and Vilim Matula as a psychotic, malevolent figure. The first part of the play is truly monumental, while the second is, I would say, standardly good, as Matišić's dramas usually are when directed by the better directors. The first part could be performed as a stand-alone play, and that would be a special challenge in itself. In any case, when all is said and done, Kerempuh has produced a show that strikes the heart and gut, confuses and captivates, and I believe it will live a long time, propelled by the actors' sense of contemporary life. It is strange: the play is easy to watch despite its heavy and long nature because it carries a bold directness and an unstoppable flow, an unstoppable current of compulsive thoughts from which the characters, and eventually the audience, try to rid themselves. It crosses the boundary and no longer returns to this world merely as a play.

Tomislav Čadež (*jutarnji.hr*, March 10th 2025)

